

I. KATSAUS SUOMEN RADIOSÄHKÖTTÄJÄLIITON TOIMINTAAN vv. 1920-1945.

Kirj. Y. Luomanmäki, Suomen Radiosähköttäjäliiton puheenjohtaja.

Suomen Radiosähköttäjäliiton täyttäessä syksyllä v. 1945 neljännesvuosisadan voimme todeta, että vaikkei sen toiminta-aika verrattuna muihin samanluontoisiin järjestöihin olekaan erikoisen pitkä, vaikkakin kunnioitettava, on se kuitenkin niin pitkä kuin radioalan järjestön maassamme yleensä voi olla. Radiotoimintamme alkoi vapaussodan aikana v. 1918, joten lukuunottamatta puolustusvoimien puitteissa tapahtunutta parin aikaisemman vuoden suhteellisen vaatimatonta työskentelyä tällä alalla, on SR syntynyt jo radiotoimintamme aamunkoitossa.

Syntysanat.

Katseltaessa näin neljännesvuosisadan takaa SR:n syntymäaikoja, kiintyy huomio lähinnä ensimmäisten radiosähköttäjäkurssilaisten kaukonäköisyyteen ja päättäväisyyteen heidän ryhtyessään perustamaan omaa järjestöä jopa ennen kurssien päättymistä.

Mainittujen radiosähköttäjäkurssien lähetessä loppuaan syksyllä 1920, alkoivat niillä oppilaina olevat pohditsella, miten tällä uudella, tuntemattomalla toimialalla päästäisiin alkuun ja ennen kaikkea, millaiset palkkaus- y.m. olot laivasähköttäjiksi antautuvilla tulisi olemaan. Silloiset kurssilaiset sekä herrat V. Meklin ja edesmennyt R. Kannas, jotka jo aikaisemmin olivat ulkomailla saaneet kansainväliset pätevyystodistuksensa, kokoontuivat pohtimaan näitä kysymyksiä marraskuun 21 p:nä silloiseen Consert-kahvilaan Helsingissä. Kokouksessa oli läsnä kaikkiaan 25 henkeä ja yksimielisiä oltiin siitä, että varmin keino edessä olevien vaikeuksien voittamiseksi oli oman liiton perustaminen. Liiton nimeksi hyväksyttiin jo silloin Suomen Radiosähköttäjäliitto ja sen tärkeimmät toimintamuodot hahmoteltiin jo tässä perustavassa kokouksessa.

Neljä päivää myöhemmin, siis marraskuun 26 p:nä, oltiin jälleen miesluoisasti koolla, pöytäkirjan mukaan läsnäolijoita 30. Tällöin käsiteltiin jo perustavassa kokouksessa alustavasti pohdittua palkkauskysymystä ja sovittiinkin lopullisesti minimipalkoista. Nämä palkat jäivät kyllä joksikin aikaa toivomuksiksi, sillä ainoastaan uusikaupunkilainen Valtameri Oy., joka omisti Valtameri-nimisen höyrylaivan, sitoutui kirjallisesti maksamaan sähköttäjien keskenään sopiman palkan. Tärkein varustamomme, S.H. Oy. ei katsonut voitavansa sitä hyväksyä, mutta ilmoitti kuitenkin maksavansa sähköttäjilleen mää-

rän, joka yhtiössä voimassa olevan, laivojen miehistölle varsin edullisen punta-kurssin ansiosta kävi tosiasiassa yhteen sähköttäjien vaatimien palkkojen kanssa. Ilman sitoumusta maksoi helsinkiläinen Victor Ek Oy. laivoissaan sovitun minimipalkan.

Koska tämä ensimmäinen palkkaussopimus ei ole pituudella pilattu, jäljennämme sen tähän kokonaisuudessaan.

”Tariffi. Suomen Radiosähköttäjäliitto on viime kokouksessaan yksimielisesti päättänyt Suomen laivayhtiöille esittää seuraavan palkkatariffiehdotuksen radiosähköttäjille laivoissa, jota toistaiseksi Suomen kauppalaivastossa noudatettaisiin: I luokan radiosähköttäjän minimipalkka on Smk 1.500:— kuukaudessa, II luokan radiosähköttäjän Smk 1.300:— kuukaudessa. Mainittu palkka on maksettava yleensä samojen perusteiden mukaan kuin päällystölle maksetaan asianomaisessa laivassa, missä radiosähköttäjä palvelee. Laivan puolesta sähköttäjälle tulee: vapaa ylöspito, vuodevatteet, niiden puhtaus sekä yleensä päällystölle kuuluvat edut. Tämä tariffi on niin kauan voimassa, kunnes se joko laivayhtiön tai Radiosähköttäjäliiton puolelta irtisanotaan.”

Sopimuksen on Uudenkaupungin Valtamerilaiva Oy. hyväksynyt 6 p:nä joulukuuta 1920.

Seuraava, Suomen Höyrylaiva Oy:n kanssa tehty palkkasopimus on 14 p:ltä huhtikuuta 1921. Se on jo paljon pitempi ja yksityiskohtaisempi sisältäen kokonaista 12 pykylää. Siinä ovat matkustaja- ja rahtilaivat eri palkkausluokissa ja palkan suuruus on riippuvainen aluksen br.rek. tonnimäärästä. Matkustajalaivoissa ovat I luokan sähköttäjän palkat 1.200—1.300 ja II luokan sähköttäjän 1.000—1.100 markkaan kuukaudessa ja rahtilaivoissa vastaavasti 1.200 sekä 900—1.000 markkaan kuukaudessa. Lisäksi maksettiin erikoista talvilisää sekä saatiin osa palkasta erikoisen edullisen kurssin mukaan ulkomaanvaluuttassa, joten palkat nousivat huomattavasti korkeammiksi kuin mitä ylläoleva osoittaa. Kolmas sopimus on tehty ”Höyrylaiva Corona Yhtymän” kanssa 9 p:nä syyskuuta 1921 ja on se suunnilleen samansisältöinen kuin edellinenkin.

* *

Kun palkkausasiasia oli saatu alustavasti joten kuten siedettävälle kannalle, saattoi liitto ryhtyä järjestämään sisäistä toimintaansa.

Toukokuussa 1921 pidetyssä liittokokouksessa käsiteltiin ehdotusta liiton säännöiksi, jotka kuitenkin lopullisesti vahvistettiin vasta saman vuoden vuosikokouksessa, joulukuun 14 p:nä. Säännöt jäivät kaikesta huolimatta vajavaisiksi, ne palautettiin nimittäin sosialiministeriöstä, kuten niin usein vastalkajille näissä asioissa käy, ja vasta monen mutkan jälkeen tuli liitto vihdoin merkityksi yhdistysrekisteriin ja sai liittää nimeensä kirjaimet r.y.

Toiminta voimistuu.

Ensimmäisten toimintavuosien aikana ei liiton toiminta suuntautunut sannonnastavasti ulospäin; haluttiin ensin saada kokemuksia radiotoimen käytännöllisestä puolesta merellä ja kun radiolla varustettujen laivojen lukumäärä kasvoi meillä hitaasti, liiton jäsenmäärän pysyessä samalla vähäisenä, tultiin vähitellen aina vuoteen 1924, enenkuin liitto katsoi olevansa tarpeeksi voimakas ryhtyäkkeen tarmokkaammin ajamaan jäsentensä etuja. Tällöin tuli luonnollisestikin ensimmäiseksi kysymykseen palkkausolojen järjestäminen.

I Radiosähköttäjäkurssi vv. 1920—1921.

I kansainvälisten radiosähköttäjäkurssien opettajat ja oppilaat Yliopiston Fysiikan laitokselle Helsingissä marraskuussa vuonna 1920. Opettajat: (istumassa vasemmalta): vääpeli Georg Sandberg (nyk. ins. Sallavuori), sähköttäjä Reino Kannas †, kapteeni A. R. Stenholm (nyk. eversti Saarmaa), ins. C. G. v. Schantz, vänr. E. Ek (nyk. ev.luutn. Erto) ja luutn. Mäntynen. Oppilaat (takarivissä vas:lta): Aarne Eskola, Einar Holmlund, Nils Liljefors, E. Laitinen, Lauri Koskela, Väinö Heles (Helenius), Yrjö Ahonen, Axel Palmroos, Aarne Metsola †, Niilo Hämäläinen, Eino Halme, Väinö Poutiainen, Paavo Halonen, Hugo Swenn †, Martti Aitto † ja Eino Kemppainen, sekä eturivissä vas:lta: Vilho Rostedt, Rudolf Lautsi (Löfqvist), Vilho Lotsari, Herman Tallqvist †, Erkki Koivisto, Evald Hartikainen †, Johannes Tereska †, Aatto Kairio, Ilmari Pekkanen, Martti Vihma (Wichman), Emil Vilkman, Vilho Pihlava ja Kalle Iisalo.